

SAKSFRAMLEGG

Forslag til endringer i studieporteføljen – bachelor og 5-årige masterutdanninger

Innstilling til vedtak:

1. Universstyret takker Strategisk utdanningsutvalg for rapporten. Program som anbefales videreført med merknader følges opp av utvalget som beskrevet i rapporten. Universitetsledelsen må vurdere behovet for strategiske midler til denne delen av arbeidet.
2. Universitetsstyret vedtar følgende endringer og anbefalinger til videre oppfølging av studieprogrammer i UiTs portefølje:
 - Bachelorprogrammet i arkeologi videreføres. Opptaket for 2017 fryses og utkast til ny plan for studiet oversendes universitetsdirektøren innen 1. oktober 2017
 - Bachelorprogrammet i filosofi videreføres. Opptaket for 2017 fryses og utkast til ny plan for studiet oversendes universitetsdirektøren innen 1. oktober 2017
 - Bachelorprogrammet i russlandsstudier legges ned. Universitetsledelsen skal i samråd med HSL-fak utforme mandat og sammensetning av et utvalg som skal utrede hvordan et slikt studium ved UiT best kan utformes
 - Bachelorprogrammet i språk og litteratur studieretning fransk legges ned. Det anbefales at også fagområdet innenfor fransk legges ned når eksisterende studenter på studieretninger i fransk har fullført
 - Bachelorprogrammet i språk og litteratur studieretning tysk legges ned. Fakultetet bes vurdere tyskfagets fremtid og intensivere arbeidet med å utrede potensielle samarbeidsavtaler med et av de andre breddeuniversitetene
 - Bachelorprogrammet i språk og litteratur studieretning allmenn litteraturvitenskap legges ned. Fakultetet bes vurdere hvordan fagmiljøet kan benyttes til å styrke fakultetets andre utdanninger
 - Bachelorprogrammet i kunsthistorie videreføres
 - Bachelorprogrammet religionsvitenskap studieretning teologi videreføres. Fakultetet må redegjøre for hvordan læringsmiljøet til studentene skal sikres. Programmet må vurderes på nytt etter tre år. Søknad om oppretting av teologi som eget program behandles på fullmakt i god tid før utlysning av programmet
 - Bachelorprogrammet i språk og økonomi legges ned
 - Bachelorprogrammet i politikk, økonomi og filosofi legges ned
 - Bachelorprogrammet i matematikk og finans legges ned
 - Bachelorprogrammet i miljøledelse og forurensingsbiologi legges ned
 - Bachelorprogrammet i arktiske anlegg legges ned. Søknad om oppretting av arktiske anlegg som studieretning innenfor bachelorprogrammet i bygg behandles på fullmakt i god tid før utlysning av programmet
 - Bachelorprogrammet i drama og teater legges ned

- Bachelorprogrammet i Northern Studies videreføres, men opptaket for 2017 fryses. Det gjennomføres en ekstern faglig evaluering av programmet
 - Bachelorprogrammet i Cultural & Creative Entrepreneurship legges ned
3. Fakultetene må legge til rette for at studenter som allerede er tatt opp til studieprogrammene og studieretningene som legges ned gis anledning til å fullføre den planlagte utdanningen.
 4. Universitetsdirektøren bes utarbeide forslag til hvordan et lokalt tilsynsorgan for studiekvalitet kan etableres ved UiT.
 5. Universitetsdirektøren bes følge opp etableringen av et program for studieledelse.
 6. Strategisk utdanningsutvalg bes gjennomføre del 2 av gjennomgangen av porteføljen i henhold til mandatet. Ny rapport presenteres for styret innen porteføljen for studieåret 2018/2019 fastsettes høsten 2017.

Begrunnelse:

Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet (UiT) har i dag en bred og omfattende studieprogramportefølje med ca. 200 studietilbud. UiT har over mange år hatt fokus på den voksende porteføljen, og har ved flere anledninger hatt større gjennomganger av porteføljen som helhet. Det er i all hovedsak fakultetene selv som har gjort gjennomgangene, sist i 2014/2015. Universitetsstyret vedtok våren 2016 i sak S-16/16 at en intern arbeidsgruppe bestående av universitetsledelsen og en gruppe dekaner skulle gjennomføre en ny gjennomgang. Styret forutsatte at forslag til ny portefølje skulle fremlegges i egen sak for styret før utlysning av studietilbud med opptak høsten 2017. Utvidet ledermøte besluttet å gi oppdraget til Strategisk utdanningsutvalg (SUV), bestående av prorektor og alle prodekanene for utdanning.

SUV fikk tildelt følgende mandat: *"SUV skal, med utgangspunkt i tilgjengelige data, først og fremst rette fokus mot studietilbud hvor det er indikasjoner på svak studiekvalitet, og/eller svak rekruttering, eller hvor UiT har overlappende studietilbud. SUV skal komme med konkrete forslag til reduksjon av studietilbudet. SUV kan også foreslå nedleggelser av hele fagområder. Forslagene skal begrunnes."* I rapporten fremkommer det at SUV har basert sine vurderinger og konklusjoner på *indikasjoner på svak studiekvalitet, og/eller svak rekruttering* på det enkelte studieprogram, og har derfor ikke lagt avgjørende vekt på forhold som forskningsmiljøets kvalitet, strategisk og politisk relevans, landsdelsansvar og UiTs rolle som breddeuniversitetet. Universitetsdirektøren ønsker å understreke at dette var ansett som forhold fakultetene og fagmiljøene selv skulle gi tilbakemelding på. SUVs rapport har vært på høring hos fakultetene, tjenestemannsorganisasjonene og Studentparlamentet, og forhold utenfor mandatet til SUV var eksplisitt etterspurt i denne runden.

Rapporten har skapt store diskusjoner internt og eksternt, og universitetsdirektøren har fått innspill fra både interne og eksterne aktører. Alle innspill er tilgjengelig på følgende nettside: <https://uit.no/studieportefolje>. SUV har etter universitetsdirektørens oppfatning på en tilfredsstillende måte svart på oppdraget fra styret. Denne saken vil belyse SUVs anbefalinger i et bredere perspektiv basert på høringsinnspill og andre sentrale strategiske og utdanningspolitiske forhold. Universitetsdirektøren har forståelse for det store engasjementet både i media og gjennom høringsinnspill, og det vil i denne saken gjøres en grundig vurdering av om de foreslåtte endringene i porteføljen samlet sett er i samsvar med styrets strategiske satsinger. Universitetsdirektøren vil derfor gjøre noen generelle betraktninger rundt behovet for gjennomgang av porteføljen knyttet til UiTs strategi og samfunnsoppdrag som breddeuniversitet, før det gjøres vurderinger av de konkrete forslagene i rapporten.

Breddeuniversitet, samfunnsoppdrag og læringsmiljø

Hvilke studier UiT skal tilby er av de viktigste strategiske valgene for UiT. Her er det spesielt to momenter som kan trekkes fram: UiTs rolle som breddeuniversitet, og UiTs forpliktelse til å tilby våre studenter kvalitetssikrede studietilbud med et godt og kreativt læringsmiljø.

Det framgår av strategien at «*UiT skal være et breddeuniversitet*» og at «*universitetet skal ha bredde og mangfold i sitt samlede utdanningstilbud*». Da UiT ble opprettet var hovedmålet å sikre nordnorsk ungdom lettere tilgang til høyere utdanning, og landsdelen skulle sikres tilgang på akademisk arbeidskraft. UiT skulle bygges opp til å bli et fullverdig medlem av det nasjonale universitetssystemet, og er i dag et veletablert forskningsintensivt breddeuniversitet.

Gjennom de siste ti års fusjoner har UiT ekspandert sin virksomhet til å dekke hele landsdelen, fra Longyearbyen i nord til Mo i Rana i sør. Sammen med de senere års strukturelle endringer i sektoren, blant annet gjennom Kvalitetsreformen og strukturmeldingen *Konsentrasjon for kvalitet*, har dette vært med å endre UiTs profil fra et klassisk breddeuniversitet til å i dag ha tungt innslag av rene profesjonsutdanninger.

Interessen for de profesjonsrettede utdanningene ved UiT er i de fleste tilfeller svært god, mens rekrutteringsgrunnlaget for flere av de disiplinorienterte studiene tradisjonelt sett – og naturlig nok – er mindre. Etter innføringen av det resultatbaserte finansieringssystemet i 2003, og økt politisk fokus på effektivisering av sektoren, møter fagmiljøene i økende grad krav om økonomisk bærekraft. 40 % av UiTs bevilgning over statsbudsjettet utregnes på bakgrunn av oppnådde resultater, deri antall avlagte 60-studiepoengsenheter, og antall ferdigutdannede kandidater. Reformen i sektoren har også gjort institusjonene mer selvstendige, og UiT som selvakkrediterende institusjon er ikke lenger avhengig av Kunnskapsdepartementets (KD) godkjenning for nedlegging eller oppretting av egne fagområder. Tall på søkere og studenter, samt vår evne til å sikre at studentene gjennomfører sine studier ved UiT, er derfor viktige faktorer for utviklingen av universitetets studieportefølje i tillegg til det politisk gitte samfunnsoppdraget.

Ledige studieplasser, stort frafall fra studier og lav uttelling i det resultatbaserte finansieringssystemet vil også kunne føre til både omdømmetap og økonomisk tap for UiT. Den demografiske utviklingen viser i tillegg en negativ utvikling for ungdomskullene i landsdelen, og dermed svekkes også UiTs fremtidige rekrutteringsgrunnlag. I det årlige etatsstyringsmøtet med KD har UiT hvert år siden helt tilbake i 2009 fått klar tilbakemelding om at studieporteføljen er for omfattende, og må reduseres. Det er også uttrykt stor bekymring knyttet til gjennomføringsgraden hos studentene, og det ligger en klar forventning om at UiT gjør større grep på dette området.

Det er likevel flere hensyn som må vektlegges når studieprogramporteføljen vurderes. Som breddeuniversitet er det nødvendig og avgjørende at UiT tar ansvar for små fagmiljø, og sørger for at balansen mellom disiplinaryfag og profesjonsfag ikke forrykkes i en slik grad at UiT ikke lenger oppfattes som et breddeuniversitet. UiT har også et nasjonalt ansvar innenfor en rekke fagområder, og det er av nasjonal og internasjonal betydning at forhold knyttet til blant annet det arktiske og det samiske innenfor ulike fagområder både ivaretas og utvikles. Befolkningsgrunnlaget i nord gjør at det alltid vil være begrenset hvor mange studenter det er realistisk å kunne rekruttere til en rekke utdanninger. Kandidatene er likevel viktige bidragsytere for å nå UiTs mål om å *bidra med kunnskap og menneskelige ressurser for å skape økonomisk, kulturell og sosial utvikling i nord*.

I den vedtatte strategien står det videre at «UiT skal tilby forskningsbasert utdanning med kvalitet på høyt internasjonalt nivå» og «UiT skal legge til rette for et godt og kreativt læringsmiljø». En gjennomgang av studieporteføljen må legge dette til grunn, og sikre at studentene faktisk møter et tilfredsstillende læringsmiljø. På sikt vil det være utfordrende å opprettholde studietilbud som rekrutterer svakt, både med hensyn til kostnader, og ikke minst med hensyn til studentenes krav på et godt og inspirerende læringsmiljø.

Universitetsdirektøren ønsker å understreke at det for mange av de programmene som omtales i SUVs rapport, er snakk om forhold som langt ifra tilfredsstiller krav om blant annet bærekraftige læringsmiljø. Selv om man legger til grunn en forståelse av at enkelte fag tradisjonelt sett rekrutterer lite, og at det heller ikke forventes spesielt høye studenttall, er det likevel grunn til stor bekymring vedrørende flere av programmene presentert i rapporten. Spørsmål knyttet til bredde og samfunnsoppdrag kan heller ikke utelukkende være et spørsmål om hva slags fag UiT tilbyr, men må også sees i sammenheng med forhold knyttet til blant annet rekruttering og kandidatproduksjon. HSL-fak påpeker selv følgende i sitt saksfremlegg til fakultetsstyret:

På studietilbud der frafallet nærmer seg 100%, eller der antall studenter på studieretningen er nærmere 0 enn 5 og det totale antallet studenter på emnene (altså programstudenter + enkeltemnestudenter) ligger godt under 10 før frafall er beregnet, må enhver utdanningsinstitusjon med respekt for seg selv spørre om det aktuelle studietilbudet har eksistensberettigelse slik det i dag er utformet, og om det er mulig å gjøre noe for å bedre situasjonen. I slike tilfeller er det definitivt tale om reelle problem som bl.a. berører hva slags studiemiljø våre studenter skal ha og hvordan humaniora best kan bidra til å oppfylle universitetets samfunnsmandat. UiT har som kjent ikke bare som mål å være et breddeuniversitet. Institusjonen skal også ha attraktive og gode studier og utdanne kandidater til samfunnet. I de tilfellene der så godt som alle studieplassene står tomme og det knapt nok uteksaminerer kandidater, er samfunnsmandatet ikke oppfylt.

Universitetsdirektøren støtter HSL-faks vurderinger, og vil legge til grunn en forståelse av at samfunnsoppdraget til UiT er uunngåelig knyttet til både bevissthet om små fag og rekrutteringsutfordringer, og bevissthet rundt studie- og læringsmiljø. Det er videre nødvendig å legge til grunn at en del av UiTs samfunnsoppdrag i dagens utdanningspolitiske landskap også er å påse at alle studier til enhver tid er i tråd med gjeldende regelverk. UiT som selvakkrediterende institusjon har et lovpålagt ansvar for å føre tilsyn med egne utdanninger, og vil i siste instans risikere å miste denne retten dersom ikke oppdraget utføres i henhold til de regler og lover UiT som institusjon er underlagt. Dette er et ansvar UiT må være seg svært bevisst.

Om prosessen

Til tross for at saken spesielt i media har fått mye kritikk, har enkelte av fakultetene uttrykt seg positive til prosessen hva gjelder legitimitet og forankring. Helsefak skriver blant annet at prosessen har sikret bred involvering ved at alle fakultetene har vært involvert gjennom sine representanter i SUV, og at rapporten er basert på konsensus. Det trekkes også frem at tilsvarende prosesser har vært gjennomført før, og at rapporten peker på forhold som allerede burde være godt kjent i fagmiljøene og på fakultetene. Universitetsdirektøren har spesielt merket seg at det ved flere av de omtalte programmene i denne saken, som alle har vært gjennom tidligere vurderinger, kan være vanskelig å spore både igangsatte forbedringstiltak og faktiske forbedringer. Universitetsdirektøren vil derfor under noen avsluttende betraktninger i denne saken komme nærmere inn på behovet for tydeligere ledelse ved de enkelte programmene.

Flere av høringsinstansene har også kritiske tilbakemeldinger vedrørende tidsperspektivet i prosessen. Det fremføres at det har vært avsatt for lite tid til behandling av rapporten i fagmiljøene. Universitetsdirektøren har forståelse for tilbakemeldingene knyttet til tidsaspektet. Det har vært en stor og ressurskrevende prosess og det hadde vært ønskelig med mer tid knyttet til behandling både før, under og etter høringsrunden. Oppdraget ble gitt av universitetsstyret våren 2016 og det var en forutsetning at forslag til reelle endringer av porteføljen skulle legges fram for styret i novembermøtet 2016. Hvilke program som skal lyses ut for studieåret 2017/2018 må være vedtatt innen 1. desember da dette skal oversendes Samordna opptak, hvilket er bakgrunnen for at dette møtet var fristen. Saken har vært diskutert i Utvidet ledermøte og ble oversendt SUV som fikk mandat og oppdrag presentert i juni 2016. Datamaterialet ble som kjent oversendt fakultetene for korrektur og gjennomlesing tidlig august, og SUV hadde sin gjennomgang av porteføljen i begynnelsen av oktober. Noen av fakultetene og enhetene har også fått innvilget utvidet høringsfrist. Universitetsdirektøren ønsker å påpeke at dette ikke er en ny prosess. Fagmiljøene og fakultetene er godt kjent med de forhold som er presentert i rapporten, og det kan også nevnes at hele tallmaterialet har vært ute på høring tidligere denne høsten.

Videre fremføres det fra NT-fak at det hadde vært fordelaktig å behandle utdanningsløpene under ett, altså fra bachelor til og med ph.d.. En eventuell nedleggelse av et bachelorprogram får nødvendigvis stor betydning for videreføring av både master og ph.d.. Det vises også til den nye studietilsynsforskriften, der det under akkreditering av doktorgradsstudier blant annet står at "institusjonen skal ha bredde i studietilbudene på lavere og høyere grads nivå innenfor området for doktorgradsstudiet". Dette er et vesentlig poeng det må tas høyde for på sikt. Universitetsdirektørens beslutning om å kun behandle grunnutdanningene i denne omgangen var imidlertid knyttet til det store omfanget av UiTs portefølje som helhet, og at det innenfor det gitte tidsperspektivet fra styret umulig ville la seg gjøre å ta hele porteføljen under ett. Grunnutdanninger som lyses ut gjennom Samordna opptak ble derfor prioritert. Det kan imidlertid nevnes at både SUV og universitetsdirektøren har hatt dette perspektivet med seg i vurderingene, og det kan vises til at dette for de aller fleste av de programmene som anbefales nedlagt ikke er en relevant problemstilling.

Om tallmaterialet

Det er i høringsrunden kommet mange kritiske vurderinger av tallmaterialet. SUVs rapport gir en utførlig beskrivelse av dette, som ikke vil bli gjengitt i dette saksfremlegget. En nærmere vurdering av validiteten til de fleste av indikatorene finnes i NIFUs Arbeidsnotat 2016:35. Universitetsdirektøren vil igjen gjøre oppmerksom på at alle tall og beregninger var sendt fakultetene i august for gjennomgang og kvalitetssikring. Alle fakultetene fikk også tilbud om å få tallmaterialet muntlig presentert, noe de fleste benyttet seg av. Universitetsdirektøren forutsetter at fakultetene i denne runden har gitt tilbakemelding på tallmateriale og eventuelt andre forhold som var av viktighet for SUV å ta med i sin behandling. Universitetsdirektøren ønsker også å gjøre oppmerksom på at mye av den kritikken som er kommet til tallmaterialet i ettertid av at rapporten ble offentliggjort ikke var en del av fakultetenes tilbakemeldinger på tallmaterialet, og kunne derfor ikke hensyntas i SUVs behandling. Det kan også påpekes at det har kommet inn svært få bemerkninger om rene faktafeil i det tallmaterialet som har vært forelagt; de bemerkningene som har kommet er alle hensyntatt og rettet opp.

Noen fakultet har kommentert at uttaket av tall også burde omfattet studenter som går på emner som inngår i programmet. Dette for å synliggjøre det faktiske studentmiljøet studentene er del av. SUV har i sin rapport i noen tilfeller hentet ut tall på dette området, spesielt der emner inngår i andre store program slik som lærerutdanning eller sivilingeniørutdanning. HSL-fakultetet har innhentet data på dette området som viser at dette bare til en viss grad medfører store forskjeller.

Dette er fremført i saken til fakultetsstyret. HSL-fak understreker imidlertid at dette ikke gjelder alle program, og at det likevel er enkelte program der det totale antallet studenter fortsatt er svært lavt. Det påpekes også i saken at ved program der studenttallene er nærmere 0, mens tallene på emnene er betydelig høyere, kan det like gjerne sies å være et argument for at det vil ha liten praktisk betydning om programmet legges ned så lenge emnene går videre.

Universitetsdirektøren ønsker også å knytte noen generelle kommentarer til tall vedrørende frafall og rekruttering. Det er hevet over enhver tvil at alle studieprogram ved UiT skal og må ha et naturlig frafall. Dette vil variere fra program til program og det er, som omtalt i flere av UiTs utdanningsmeldinger gjennom de siste årene, nødvendig at fagmiljøene selv definerer en grense for hva som kan regnes som akseptabelt frafall. Det er likevel problematisk å argumentere for at frafall på over 70 og 80% både er naturlig og ønskelig. Universitetsdirektøren anser det som svært alvorlig at vi har studieprogram med frafall i denne størrelsesordenen. Det er også fremkommet i høringsrunden at frafall ikke burde regnes der studenter fortsetter på andre program ved UiT. Universitetsdirektøren er enig i at dette er faktorer som er av interesse å følge med på, men understreker at det enkelte program har et like stort problem knyttet til frafall uansett hvor studentene velger å studere videre. Det kan også argumenteres for at studenter som velger å ta overgang til et annet program ved UiT nettopp har alle forutsetninger for å fullføre det påbegynte programmet. Hvis overganger til andre studieprogram forekommer i stort omfang må det adresseres hvorfor studentene velger å slutte på det opprinnelige programmet.

Når det gjelder rekruttering og studenttall på det enkelte program er det utfordrende å her legge en absolutt mal til grunn. KD har tidligere uttalt at det forventes minst 20 studenter per kull for å ha et tilfredsstillende læringsmiljø, noe NOKUT også har benyttet som utgangspunkt i sine vurderinger av akkrediteringssøknader. Det er imidlertid hevet over enhver tvil at UiT har og skal ha en rekke program som ikke kan forventes å ha kull på 20 studenter. Dette er knyttet til både fagenes egenart, rekrutteringsgrunnlag og selvfølgelig behovet i arbeidslivet. Dette har heller ikke SUV lagt til grunn i sin rapport da de aller fleste av programmene som behandles i denne rapporten er langt under denne grensen. Derfor er vurderinger gjort ved å se flere av tallene i sammenheng og at lave studenttall sammen med blant annet frafall gir ett større bilde enn rekruttering alene. Det er også nødvendig å igjen understreke at det i flere av de omtalte programmene er snakk om mellom 0-5 studenter over flere år.

Høringsinnspill vedrørende tallmaterialet vil i det videre omtales under de enkelte program.

Universitetsdirektørens vurdering av SUVs forslag

SUV har fordelt programmene som omtales i rapporten i tre kategorier: program som anbefales videreført med merknader, program som anbefales videreført uten merknader og program som anbefales nedlagt. Universitetsdirektøren vil i det videre gå i dybden på program der utfallet har påvirkning på neste studieårs programportefølje, men vil først knytte noen kommentarer til program som anbefales videreført med merknader.

Flere av fakultetene har påpekt at det er uheldig at programmene som havner i denne kategorien skal videreføres med en slags usikkerhet med tanke på om de blir nedlagt ved neste vurdering. Alle programmene i denne kategorien har fått en anbefalt oppfølgingsplan og forslås behandlet på nytt i SUV. Universitetsdirektøren har forståelse for den situasjonen fakultetene beskriver, og ønsker å understreke at dette ikke er snakk om utryddingstruede program. Programmene skal ikke tilbake til behandling i SUV med hovedfokus på nedleggelse, men tvert imot med den hensikt å sette fokus på forbedring og utvikling. Det bør vurderes hvorvidt det er hensiktsmessig å allokere strategiske midler til denne delen av prosessen, da det er av stor viktighet at program som trenger

et løft får nettopp dette. Universitetsdirektøren vurderer det som hensiktsmessig at SUV følger opp programmene som er omtalt i denne kategorien slik som det er foreslått, og vil derfor ikke omtale disse nærmere i denne saken. Høringsinnspill knyttet til program i denne kategorien vil oversendes SUV for videre oppfølging.

Når det gjelder tverrfaglige program ser universitetsdirektøren det som helt nødvendig at disse har en tydeligere profil og egenart enn det som er tilfelle i dag, og slutter seg til SUVs anbefaling om å utarbeide førende prinsipper og retningslinjer for slike studietilbud. I den forbindelse er det blant annet avgjørende å legge vekt på at tverrfaglige program skal gi studentene et læringsutbytte som klart skiller seg fra eksisterende studietilbud innenfor tilsvarende eller overlappende fagområder. SUV har i sin rapport omtalt at dette er forhold de ønsker å komme tilbake til i etterkant av behandlingen av masterprogrammene.

I det videre er det kun program med konkrete forslag om nedleggelser eller utsettelse av opptak som behandles.

Universitetsdirektørens vurdering av de enkelte program

Arkeologi

SUV har anbefalt at BA-programmet i arkeologi legges ned og at det utarbeides et nytt program som imøtekommer problemstillingene knyttet til frafall, rekruttering og samfunnsbehov. Bakgrunnen for anbefalingen er at BA-programmet i arkeologi har hatt en negativ utvikling, med få møtte studenter inneværende studieår og et svært høyt frafall (67%). SUV er likevel tydelig på at arkeologi har forutsetninger for å være et godt og attraktivt program, og at studiet har en klar nordlig profil.

Fakultetsstyret ved HSL-fak har anbefalt at BA-programmet i arkeologi gjennomgås og gis en ny utforming. I HSL-fak sitt saksfremlegg til fakultetsstyret fremheves det at arkeologimiljøet ved UiT er forskningssterkt og teller i dag syv faste stillinger. Det opplyses om at miljøet er svært produktivt og er det eneste ved UiT der flere forskere har hatt opphold som gruppeledere på Center for Advanced Study (CAS). Arkeologene ved UiT har, som de eneste i Norge, en faglig orientering mot nordlig arkeologi og spiller en avgjørende rolle i utforskningen av samisk forhistorie. Dette argumentet fremheves også i høringsuttalelsene fra Tromsø Museum og Sametinget. HSL-fak peker på at hovedutfordringen til BA-programmet i arkeologi er frafallet. HSL-fak peker videre på at frafallet kan skyldes at flere sentrale fagpersoner har vært ute av undervisningen som følge av forskningsterminer, frikjøp til prosjekter og lederoppgaver.

Fagmiljøet i arkeologi melder i sin høringsuttalelse til styret ved HSL-fak at de er positive til å gå i gang med en revitalisering av programmet. Det påpekes imidlertid at det er en forutsetning for at prosessen skal lykkes, at det gjøres klart at arkeologi er et fag UiT skal satse på. For å frigi tid til å arbeide med utviklingen av et nytt studietilbud anbefaler fagmiljøet at opptaket for 2017 fryses.

Universitetsdirektørens vurdering

UiT har et svært aktivt og godt fagmiljø innenfor arkeologi, og har i tillegg Tromsø Museum som en viktig læringsarena for våre studenter. UiT har videre et nasjonalt ansvar for ivaretagelsen av nordlig arkeologi og utforskning av samisk forhistorie. UiT har dermed alle forutsetninger for å ha et godt og attraktivt bachelorprogram i arkeologi. Likevel viser gjennomgangen fra SUV at bachelor i arkeologi har sentrale utfordringer knyttet til rekruttering og frafall som vi må gripe tak i.

Det er universitetsdirektørens vurdering at arkeologi er et sentralt fagområde for UiTs profil som et breddeuniversitet. Fagområdet og studietilbudet bidrar i høy grad til å tilføre Norge og landsdelen kandidater med en spesiell kompetanse innenfor det særegne ved nordnorsk kulturhistorie og arkeologisk kildemateriale.

Rekrutteringssituasjonen er i dag, etter universitetsdirektørens vurdering, helt i grenseland for hva som er forsvarlig for å etablere og opprettholde et tilfredsstillende læringsmiljø, og et stabilt studium. Studenttallet har siden 2011 fram til i dag sunket med 50 % (57 til 28). Høsten 2016 startet det 11 nye studenter på programmet. Kombinert med et frafall på 67 % er dette dramatisk. Denne trenden må snus.

Universitetsdirektøren har forståelse for at fagmiljøet ønsker garantier for at arkeologi er et fag UiT satser på og ønsker derfor å understreke at arkeologi er et studium UiT skal og må tilby. Universitetsdirektøren er glad for at fagmiljøet stiller seg positiv til å gå i gang med en revitalisering av programmet, og anbefaler derfor at opptaket i 2017 fryses slik at tid frigis til utvikling. Universitetsdirektøren forutsetter at HSL-fak legger frem en ny plan for studiet innen 1.oktober 2017.

Filosofi

SUV har i sin rapport anbefalt at BA-programmet i filosofi legges ned og at det utarbeides et nytt program som i større grad ivaretar utfordringer knyttet til rekruttering og frafall. SUV begrunner anbefalingen med at rekrutteringen til filosofi har vært svak, og at studenttallet i perioden 2011-2015 er fallende. Videre vises det til at frafallet er alarmerende høyt (76,4%). SUV peker også på at det nåværende programmet kan synes å mangle en tydelig faglig profil. SUV er likevel klar på at fagområdet innenfor filosofi er av stor viktighet for UiT, og at det er ønskelig at programmet revitaliseres.

I saksfremlegget til styret ved HSL-fak opplyses det at filosofi er det største disiplinære fagmiljøet ved HSL-fak målt i antall faste vitenskapelig ansatte (20). Etter et generasjonsskifte har det skjedd en revitalisering av forskningsmiljøet i faget, og de har i dag aktive forskningsgrupper innenfor politisk filosofi og etikk. Det opplyses om at fagmiljøet i filosofi har brukt mye energi på omlegging av masterutdanningen og oppbygging av forskningsgrupper, men ikke har fått revidert grunnutdanningen. Instituttet uttaler at det nå er «tid for nytenkning og revisjon» av BA-programmet i filosofi. Styret ved HSL-fak støtter dette og ønsker at *«bachelorprogrammet i filosofi gjennomgås og gis en ny utforming. Et revidert program etableres med første opptak høsten 2018»*. I likhet med arkeologi ønsker HSL-fak forsikringer om at filosofi er et fagmiljø som UiT ønsker å satse på; de ønsker derfor ikke å legge ned det nåværende programmet før et nytt program er klart for opprettelse. Det anbefales at et eventuelt frys i opptaket avklares med instituttet.

Universitetsdirektørens vurdering

Universitetsdirektøren ser at fagmiljøet i filosofi er i en positiv utvikling etter generasjonsskiftet. Dette gjenspeiler seg blant annet i en klar forbedring i antall publiseringspoeng de senere årene, og i rapporten fra SUV fremheves det at forskningsmiljøet fremstår som robust og med en klar forskningsprofil. Selv om UiT ikke har noe nasjonalt ansvar for filosofi, så har filosofi en helt særegen plass i det norske universitetssystemet. Spesielt gjennom ex.phil. anses fagområdet som inngangen til akademiske studier, og må sies å være helt sentralt for UiTs identitet som et breddeuniversitet.

Det er bekymringsverdig at antall registrerte studenter på programmet har falt med 42 % (31-18) i perioden 2011-2016. Universitetsdirektøren vurderer imidlertid at antall studenter som starter på BA-programmet i filosofi er stort nok til å etablere et tilfredsstillende læringsmiljø. Det mest kritiske er likevel, etter universitetsdirektørens vurdering, frafallet, som i perioden 2010-2012 er på 76,4%. Det er dermed usikkert om vi klarer å opprettholde et tilfredsstillende læringsmiljø på studiet.

I likhet med arkeologi så er ikke universitetsdirektøren i tvil om at bachelor i filosofi er et studium UiT bør tilby. Dette går også klart fram av rapporten fra SUV, og av høringsuttalelsen fra HSL-fak. Universitetsdirektøren anbefaler at opptaket i 2017 fryses slik at tid frigis til utvikling og revitalisering av programmet. Universitetsdirektøren forutsetter at HSL-fak legger frem en ny plan for studiet innen 1.oktober 2017.

Russlandsstudier

SUV har anbefalt at BA-programmet i russlandsstudier legges ned og at fakultetet ser på muligheter for at studiet innrettes på andre måter enn i dag, gjerne i samarbeid med andre relevante fagmiljøer ved UiT. SUV begrunner anbefalingen med at studiet ikke fremstår som bærekraftig per dags dato på grunn av lav rekruttering og et meget høyt frafall (83,7 %), samtidig er SUV klar på at kunnskap om Russland er strategisk viktig for UiT på mange områder, og er en del av vår profil som Norges arktiske universitet.

I saksfremlegget til dekanen, og i høringsuttalelsen fra programstyret for russlandsstudier, fremheves det at det er gjort et betydelig arbeid med å omarbeide studiet på bakgrunn av de anbefalingene som ble gitt i den eksterne evalueringen av programmet i 2013. Styret ved HSL-fak har derfor i sin høringsuttalelse anbefalt at BA-programmet i russlandsstudier videreføres, og at effektene av de påbegynte revisjonene vurderes i løpet av 2017. I saksfremlegget til fakultetsstyret påpekes det at russlandsstudier er et av de mest relevante studiene HSL-fak tilbyr i lys av UiTs nordområdesatsing og arktiske profil. Videre vises det til at russlandsstudier er unikt i nasjonal sammenheng, og at kombinasjonen russisk språk, politikk, kultur og historie gir en kompetanse som er svært aktuell og fremtidsrettet i dagens storpolitiske klima. I saksfremlegget til fakultetsstyret påpekes det imidlertid at det fortsatt kan gjøres mer for å sikre helheten og tverrfagligheten i programmet, spesielt pekes det på at det fortsatt mangler spisskompetanse og tilstrekkelige undervisningsressurser i russisk politikk, og at det bør vurderes å opprette en egen stilling øremerket for dette formålet.

Universitetsdirektørens vurdering

Universitetsdirektøren er enig med SUV, HSL-fak og en rekke andre høringsinstanser i at kunnskap om Russland er helt sentral for UiT. Universitetsdirektøren er derfor ikke i tvil om at UiT bør tilby studier som bidrar til dette. UiT bør etterstrebe å være det foretrukne studiestedet i Norge for studenter som ønsker kompetanse om russisk språk, kultur og samfunn. UiT har i dag et av de beste fagmiljøene i Norge innenfor russisk språk, og forutsetningene for å nå dette målet bør derfor være tilstede.

Dessverre er det en rekke forhold ved russlandsstudier som, etter universitetsdirektørens vurdering, gjør det nødvendig å anbefale en nedleggelse av studiet i dagens form. Det mest prekære er at rekrutteringen til studiet er fallende, studenttallet har siden 2011 og fram til i dag sunket med hele 65 % (fra 40 til 14). Antall startende studenter på programmet viser heller ingen tegn til bedring etter revisjonen av studiet. Universitetsdirektøren mener i likhet med SUV at frafallet fra studiet er alarmerende høyt. Lav rekruttering kombinert med et stort frafall medfører

at det i dag, etter universitetsdirektørens vurdering, er tvilsomt om vi oppfyller kravene i *Studietilsynsforskriften* om etablering og opprettholdelse av et tilfredsstillende læringsmiljø.

For at UiT skal være det foretrukne studiestedet for studenter som ønsker russiskkompetanse, mener universitetsdirektøren at det kreves nyteknisk om hvordan vårt russlandsstudie er utformet. Dette er en prosess som flere enheter ved UiT bør involveres i, og avtakerfeltet bør også tas med på råd. Universitetsdirektøren vil derfor foreslå at det settes ned et utvalg som skal foreslå hvordan russisktilbudet ved UiT best kan utformes. Universitetsdirektøren ønsker at dette arbeidet igangsettes snarlig. Universitetsdirektøren anbefaler derfor at det i samråd med rektor og dekan ved HSL-fak utformes mandat for arbeidet, og sammensetning av utvalget.

Universitetsdirektøren har merket seg at det i den eksterne evalueringen av russlandsstudier fremheves at ressursituasjonen er en sentral begrensning for hvordan studiet kan utformes. For at UiT skal ha et godt og levedyktig studietilbud innenfor russisk språk og samfunn, vurderer universitetsdirektøren det som viktig at ressursituasjonen ikke begrenser handlingsrommet i utformingen av studietilbudet i en slik grad at studiet ikke når sitt fulle potensial.

Universitetsdirektøren anbefaler at bachelorprogrammet i russlandsstudier legges ned. Det anbefales videre at det opprettes et utvalg som ser på studiet, og at universitetsledelsen vurderer å avsette strategiske midler til etableringen av nytt studietilbud.

Fransk

SUV har anbefalt at studieretning i fransk på BA i språk og litteratur legges ned. SUV begrunner anbefalingen med svært dårlig rekruttering til faget, og et svært lite forskningsmiljø.

Styret ved HSL-fak ønsker ikke å ta stilling til videreføring av studieretningen i fransk på BA i språk og litteratur før Institutt for språk og kultur (ISK) har klargjort hvilke fremtidige studietilbud instituttet ser for seg at UiT skal ha i faget. De anbefaler at opptaket for 2017 fryses, men at årstudiet i fransk og fransk som fag 2 i lektorutdanningen tilbys videre med årlige opptak fra og med 2017. De ber også ISK om å utrede et nasjonalt samarbeid om BA-tilbudet i fransk, og at ISK utreder videre om fransk skal tilbys også som fag 1 i lektorutdanningen.

I saksfremlegget fra dekanen til styret ved HSL-fak fremkommer det at fagmiljøet i fransk består av to faste ansatte. Den ene stillingen er en undervisningsstilling (universitetslektor). Det opplyses om at emnetilbudet i fransk ikke har vært utviklet de senere år, og at tilbakemeldinger fra studenter, samarbeidende institusjoner, og vurderingen fra instituttledelsen forteller om reelle kvalitetsutfordringer. Det opplyses også om at fagmiljøet ikke tilfredsstiller NOKUTs krav til å gi en full BA-grad. I saksfremlegget til fakultetsstyret vurderer HSL-fak det dit hen at UiT står ved et veiskille for franskfaget. Det sies at det enten må satses på en reetablering av fransk der fagmiljøet oppgraderes med minimum én ny fagstilling (på professornivå), eller så bør fransk tilbys kun som årstudium og fag 2 i lektorutdanningen. I saksfremlegget til fakultetsstyret tilrås det ikke å prioritere fransk fremfor midler til andre fagmiljø ved fakultetet.

Universitetsdirektørens vurdering

Universitetsdirektøren er av den oppfatning at veivalget for franskfaget i realiteten ble bestemt i 2011 da masterutdanningen i faget ble vedtatt nedlagt. Det ble da klart at UiT ikke ønsket å satse på faget og fagmiljøet. Realiteten er at fagmiljøet de senere år har forvitret og ikke lenger tilfredsstiller NOKUTs krav. Dersom UiT fortsatt skal tilby fransk må fagmiljøet tilføres ressurser. Universitetsdirektøren finner det vanskelig i lys av rekrutteringssituasjonen og UiTs strategi å tilrå en styrkning av fagmiljøet i fransk. Dersom UiT ikke ønsker å tilføre fagmiljøet i

fransk ytterligere ressurser så er det, etter universitetsdirektørens vurdering, ikke nødvendig med ytterligere utredninger fra ISK om hvilke fremtidige studietilbud UiT skal ha innenfor fransk.

Når vi ikke lenger tilfredsstiller kvalitetskravene som stilles i Studietilsynsforskriften, og det ikke er ønskelig å prioritere nye stillinger til faget, så er det problematisk for UiT å tilby utdanning innenfor fransk. De samme kravene til fagmiljø og tilfredsstillende læringsmiljø gjelder også for årsstudiet og fag 2 i lektorutdanningen. UiT har likevel en forpliktelse til å gi våre nåværende franskstudenter et tilfredsstillende studietilbud. Universitetsdirektøren ber derfor om at HSL-fak vurderer hvordan fagmiljøet skal følges opp, og om det er nødvendig å ta inn midlertidig undervisningskompetanse for å tilfredsstille NOKUT-kravene.

Universitetsdirektøren anbefaler at studieretningen i fransk på bachelorprogrammet i språk og litteratur legges ned. Universitetsdirektøren anbefaler også at fagområdet innenfor fransk legges ned når de eksisterende studenter på studieretninger i fransk har fullført.

Tysk

SUV har anbefalt at studieretningen i tysk på BA i språk og litteratur legges ned. SUV begrunner anbefalingen med vedvarende lav rekruttering til studiet.

Styret ved HSL-fak ønsker ikke å ta stilling til videreføring av studieretningen i tysk på BA i språk og litteratur før ISK har klargjort hvilke fremtidige studietilbud instituttet ser for seg at UiT skal ha i faget. De anbefaler at opptaket for 2017 fryses, men at årstudiet i tysk og tysk som fag 2 i lektorutdanningen tilbys videre med årlige opptak fra og med 2017. De ber også ISK om å utrede et nasjonalt samarbeid om BA-tilbudet i tysk, og at det utredes videre om tysk skal tilbys også som fag 1 i lektorutdanningen.

Fagmiljøet i tysk ved UiT består i dag av tre professorer. Både SUV og dekanen ved HSL-fak fremhever at fagmiljøet er sterkt og aktivt. I saksfremlegget til fakultetsstyret ved HSL-fak fremheves det at tysk er et sentralt skolefag. Både SUV og HSL-fak viser til at Regjeringen har lansert en egen tysklandsstrategi, samt en tiltaksplan fra KD for større satsing på tysk i UH-sektoren. Fra HSL-fak opplyses det om at fakultet har vært opptatt av å styrke tysk, særlig som skolefag. Det opplyses også om at det har vært gjort en stor innsats for å lage fleksible språkemner i tysk, og fagmiljøet er også tildelt et stort oppdrag fra Utdanningsdirektoratet for å utvikle nettbasert videreutdanning i tysk for lærere.

I saksfremlegget til fakultetsstyret på HSL-fak fremheves det at rekrutteringen til studieretningen i tysk er en vedvarende utfordring. I saksfremlegget står det: *«Problemet er kort fortalt at dette programmet ikke bidrar til å utdanne verken lærere eller kandidater til næringslivet»*. Det skisseres en mulig løsning der UiT opprettholder årsstudiet i tysk, og tysk som fag 2 i lektorutdanningen, og at de studentene som ønsker en videre fordypning for å oppnå en bachelorgrad kan følge nettbaserte emner fra et av de andre breddeuniversitetene. Dette vil forutsette en forpliktende avtale mellom UiT og et av de andre breddeuniversitetene. UiT har i dag en lignende avtale med NTNU, der studenter innenfor spansk ved NTNU kan følge emner ved UiT for å oppnå en bachelorgrad.

Universitetsdirektørens vurderinger:

Universitetsdirektøren vurderer rekrutteringsgrunnlaget til studieretningen i tysk på bachelorprogrammet i språk og litteratur til å være for svakt. Universitetsdirektøren anbefaler derfor at studieretningen legges ned. Universitetsdirektøren støtter HSL-faks vurderinger om at UiT fortsatt bør ha et visst studietilbud i tysk. Universitetsdirektøren vil derfor anbefale at

fakultetet arbeider videre med planer knyttet til tyskfagets fremtid, og at arbeidet med en samarbeidsavtale med et av de andre breddeuniversitetene intensiveres.

Allmenn litteraturvitenskap

SUV har anbefalt at studieretningen innenfor allmenn litteraturvitenskap legges ned. SUV begrunner sin anbefaling med vedvarende svak rekruttering, og viser til at HSL-fak allerede i 2010 fastslo at studieretningen ikke har grunnlag for et stabilt studiemiljø.

Styret ved HSL-fak har anbefalt at studieretning i allmenn litteraturvitenskap videreføres. Til tross for at fakultetsstyret har vedtatt en videreføring av programmet fremgår det av saksfremlegget fra dekanen at en nedleggelse av studieretning innenfor allmenn litteratur ikke vil svekke bredden på studietilbudet vesentlig. Det vises til at litteraturinteresserte studenter kan ta en bachelorgrad innenfor litteratur innenfor flere av språkfagene. I saksfremlegget opplyses det om at rekrutteringen til studiet er noe bedre enn til tysk og fransk. Det opplyses også om at allmenn litteratur ikke tilbys innenfor lektorutdanningen, og det har heller ingen særskilt arktisk profil. I saksfremlegget til fakultetsstyret anbefales det at studieretningen legges ned, og at ressursene heller brukes på å tilby emner og veilede studenter i andre program. Det vises også til at ISK skal utvide sin portefølje med skreddersydde emner for lektorutdanningen.

Universitetsdirektørens vurdering

Selv om studenttallene er noe bedre enn for tysk og fransk, så vurderer universitetsdirektøren studenttallet på studieretningen i allmenn litteraturvitenskap til å være kritisk. Universitetsdirektøren kan ikke se at det har vært iverksatt noen vesentlige tiltak etter at studiet i 2010 fikk fastslått at det ikke var grunnlag for et stabilt studiemiljø. Universitetsdirektøren vurderer det dit hen at en nedleggelse av studieretningen innenfor allmenn litteratur heller ikke vil svekke UiTs bredde i studietilbudet vesentlig. Slik det fremgår av saksfremlegget til fakultetsstyret på HSL-fak så vil fagmiljøet innenfor allmenn litteratur kunne brukes til å styrke de resterende utdanningene ved ISK; universitetsdirektøren støtter denne anbefalingen.

Universitetsdirektøren anbefaler at studieretningen i allmenn litteraturvitenskap på bachelorprogrammet i språk og litteratur legges ned.

Kunsthistorie

SUV har anbefalt at BA-programmet i kunsthistorie ved HSL-fak legges ned. SUV begrunner anbefalingen med vedvarende lav rekruttering og relativt lav kandidatproduksjon. SUV peker i rapporten også på at Kunstfak i dag henter kompetanse til sine utøvende kunstutdanninger på det teoretiske feltet fra andre institusjoner. SUV anbefaler derfor at de to fagmiljøet bør se nærmere på muligheten til å samarbeide tettere.

Styret ved HSL-fak har anbefalt at BA-programmet i kunsthistorie videreføres i sin nåværende form. HSL-fak opplyser at fagmiljøet i kunsthistorie er relativt lite med fire faste stillinger, men at det likevel har drevet frem flere større prosjekter. HSL-fak har også satset betydelig på forskerutdanning og rekrutteringsstillinger til fagmiljøet i kunsthistorie, og man er bekymret over hvilke konsekvenser en eventuell nedleggelse av BA-programmet vil ha for både master- og ph.d.-utdanningene. I likhet med SUV trekker også HSL-fak frem at studiet har en klar nordlig profil, der også utforskning av samisk kunst og estetikk står sentralt. Videre vises det til at fagmiljøet har brukt innspillene de fikk fra NOKUT-evalueringen i 2014 særdeles konstruktivt, og at det har skjedd en rekke endringer og forbedringer – det er blant annet innført obligatorisk praksis for studenter i tilknytning til bacheloroppgaven. Kunsthistorie har også de senere år fleksibilisert flere av emnene sine, og dette har medført en sterk økning i antall studenter. HSL-

fak mener at det er gjort et forbilledlig arbeid med å utvikle studietilbudet i kunsthistorie, og at det er gjort et nybrottsarbeid som mange humanistiske fag bør kunne dra lærdom av.

Universitetsdirektørens vurdering

Selv med et relativt lite fagmiljø har kunsthistorie bevist at man både kan være aktive forskere, og samtidig utvikle utdanningstilbudet. Universitetsdirektøren mener dette beviser at fagmiljøet ved kunsthistorie er sterkt, kreativt og utviklingsorientert. Universitetsdirektøren er likevel i likhet med SUV bekymret over den lave rekrutteringen til BA-programmet, men ser at fleksibiliseringen av emnene har gitt studiemiljøet et løft. Frafallet ved programmet er også lavere enn ved alle de andre programmene som i denne omgangen foreslås nedlagt.

Universitetsdirektøren ser at innretningen på studietilbudet i kunsthistorie, gjennom orientering mot nordområdene og utforskning av samisk kunst og estetikk, gjør at tilbudet er viktig for at UiT skal ivareta landsdelsansvaret vårt. Dette kombinert med en positiv holdning til utvikling og fornyelse av studietilbudet gjør at universitetsdirektøren vil anbefale at studietilbudet i kunsthistorie videreføres. Universitetsdirektøren vil likevel understreke at fagmiljøet i kunsthistorie må undersøke hvilke rolle de kan ha i undervisningstilbudet til de utøvende kunstutdanningene ved Kunstfak.

Teologi

SUV har anbefalt nedleggelse av studieretningen i teologi ved BA-programmet i religionsvitenskap. SUV begrunner anbefalingen med at rekrutteringen og kandidatproduksjonen til studiet er så lav at studieretningen ikke fremstår som bærekraftig. SUV anbefaler at det gjøres vurderinger av hvordan UiT fortsatt kan være en viktig kompetanseleverandør til kirken i nord, i tråd med tidligere forslag fra fakultetet.

Styret ved HSL-fak har anbefalt at studieretningen i teologi videreføres og viser til at fakultetsstyret, i etterkant av at universitetsstyret ikke vedtok nedleggelse av teologi i 2015, har anbefalt videreføring av teologistudiet. I etterkant av dette har HSL-fak fulgt opp teologistudiet med en rekke tiltak. Det vises til at de har foretatt ansettelse i den vakante stillingen innen teologi, de har jobbet med å gjøre om studieretningen i teologi til et eget studieprogram etter anbefalinger fra NOKUT, og det er inngått et samarbeid med bispedømmet og Kirkelig utdanningssenter i Nord (KUN) om et større rekrutteringsprosjekt.

Universitetsdirektørens vurdering

Studietilbudet i teologi har ved flere anledninger vært oppe til diskusjon og ble senest i 2015 lagt fram for universitetsstyret med forslag om nedleggelse. Saken ble den gangen utredet grundig med tanke på bakgrunn for studiet, regionale og nasjonale politiske hensyn, og ulike alternativer for videre drift ble diskutert. Universitetsdirektøren vil derfor ikke gjenta disse vurderingene i denne saken, men viser til styresak S 61/15, samt SUVs rapport der også flere av disse vurderingene er gjentatt.

Universitetsdirektøren vil påpeke at universitetsstyret i 2015 ikke fattet vedtak om opprettholdelse eller nedleggelse av studiet, men at det ble vedtatt å sende saken tilbake til styret ved HSL-fak for realitetsbehandling. Bakgrunnen for dette var at styret ved HSL-fak ikke hadde ønsket å ta stilling til om studiet skulle opprettholdes eller nedlegges. Som nevnt ovenfor har styret ved HSL-fak i ettertid fattet vedtak om opprettholdelse av studietilbudet i teologi.

Både SUV og styret ved HSL-fak har vurdert studenttilgangen til teologistudiet til å være for svak til at studiet bør opprettholdes. I vedtaket fra styret ved HSL-fak i 2015 står det: «Fakultetsstyret

ved HSL ser i dag at studenttilstrøyminga til dette fagtilbodet er såpass svak at det kan vera tvil om normalkrava til talet på studentar kan seiast å vera oppfylt. I vanlege tilfelle vil styret vurdere å leggja ned eit program/studieretning med så svake studenttal». Universitetsdirektøren er enig i at i en «normalsituasjon» ville det være naturlig å anbefale en nedleggelse. Det er likevel flere forhold som må vurderes. Blant annet har bispedømmet og KUN tildelt betydelige midler for å styrke rekrutteringen til teologistudiet. Universitetsdirektøren er klar på at det kan oppfattes uheldig dersom UiT velger å legge ned et studium der UiT har fått eksterne aktører med på å bidra med midler til rekruttering. Likevel er det som nevnt innledningsvis avgjørende at vi er sikre på at de studentene som begynner på teologi ved UiT møter et godt læringsmiljø. Teologistudiet har svært lave studenttall, og det er etter universitetsdirektørens vurdering, høyst usikkert om vi dekker kravene i Studietilsynsforskriften om etablering og opprettholdelse av et tilfredsstillende læringsmiljø.

Universitetsdirektøren anser det som svært viktig at det nå blir fattet et reelt vedtak om videreføring eller nedleggelse av studietilbudet i teologi. Dersom studiet fortsatt skal tilbys må HSL-fak redegjøre for hvordan læringsmiljøet til studentene skal sikres. Det må også gis en tidsramme for når studiet skal vurderes på nytt. Dersom studiet skal legges ned må HSL-fak vurdere hvordan samarbeid kan inngås for å sikre at det fortsatt kan tilbys deler av en teologiutdanning ved UiT.

Etter en helhetsvurdering vil universitetsdirektøren anbefale at studieretningen i teologi videreføres.

Språk og økonomi

SUV anbefaler at bachelorprogrammet i språk og økonomi legges ned. Dette begrunnes blant annet med at det, til tross for relativt god rekruttering, er for mange studenter som faller fra og for få som fullfører. Det ble også lagt vekt på at programmet ikke har fulgt opp anbefalingene som ble gitt av den eksterne komiteen som evaluerte programmet i 2014. Komiteen påpekte blant annet at programmet fremstod fragmentert og med lite integrasjon mellom språk- og økonomifagene.

I saksframlegget for styret ved HSL-fak fremkommer det at det i forbindelse med fakultetsstyrets oppfølging av den nevnte evalueringen, ble bestemt at programmet skulle omarbeides og at antall studieretninger i språkfag skulle reduseres fra fem til to (engelsk og russisk). Senere ble det også bestemt at det skulle utformes skreddersydde språkemner for programmet. Ettersom disse vedtakene ikke er fulgt opp har Institutt for språk og kultur bedt fakultetet om å fryse opptaket til programmet fra og med høsten 2017. Instituttet mener videre at det vil være krevende å lage et fullverdig tverrfaglig program i språk og økonomi blant annet fordi det forutsetter oppbygging av spesialkompetanse i forretningsspråk. Instituttledelsen er av den grunn usikker på om dette skal prioriteres fremfor andre satsinger innenfor språk.

Med bakgrunn i ovennevnte forhold fattet styret ved HSL-fak følgende vedtak: *"Fakultetsstyret anbefaler at dagens BA-program i språk og økonomi legges ned i sin nåværende form. Før fakultetsstyret tar stilling til eventuell reetablering av programmet bes ISK om å klargjøre om instituttet ønsker videreføring av programmet, og eventuelt i hvilken form."*

Universitetsdirektørens vurderinger

Utfordringene for språk og økonomi er de samme som for flere av UiTs tverrfaglige studieprogram. Noen av dem rekrutterer relativt godt, men alle har høyt frafall og få studenter som fullfører. I rapporten fra SUV, og i flere eksterne evalueringer, knyttes disse utfordringene hovedsakelig til manglende sammenheng og integrasjon mellom fagene programmene består av. Den tverrfaglige profilen er utydelig og programmene svarer dermed ikke til de forventningene studentene hadde da de søkte seg til studiet.

I saksframlegget for styret ved HSL-fak påpekes det at kombinasjonen av språk- og økonomifag er en etterspurt kompetanse i næringslivet. Det at programmet i språk og økonomi rekrutterer relativt godt tyder på at også studiesøkere anser programmet for å være relevant. Universitetsdirektøren ser derfor at programmet kan ha et potensiale dersom det innrettes på en måte som svarer på næringslivets og studentenes forventninger og behov. Universitetsdirektøren vurderer det derfor som uheldig at programmet ikke har fulgt opp anbefalingene som ble gitt av den eksterne komiteen, og fakultetets vedtak om endringer, men registrerer at dette blant annet skyldes at det er uavklart hvorvidt fakultetet og instituttet vil prioritere en slik satsning.

Universitetsdirektøren slutter seg til de vurderingene SUV har gjort og anbefaler at bachelorprogrammet i språk og økonomi legges ned. Som nevnt tidligere i denne saken mener universitetsdirektøren at det er nødvendig å utarbeide førende prinsipper og retningslinjer for tverrfaglige studieprogram. Eventuell utvikling av et nytt program som kombinerer språk- og økonomifag kan vurderes når disse er på plass.

Politikk, økonomi og filosofi

SUV har i sin rapport anbefalt at bachelorprogrammet i politikk, økonomi og filosofi legges ned. Dette begrunnes hovedsakelig med at frafallet fra programmet er kritisk høyt og at svært få studenter gjennomfører, samt at programmet ikke fremstår med en tydelig tverrfaglig profil.

Programmet er unikt i norsk sammenheng, og det fremkommer av saksframlegget for styret ved HSL-fak at det er utformet etter mønster fra prestisjetunge studietilbud som finnes ved engelske eliteuniversiteter. Programmet rekrutterer relativt godt, og fakultetet fremholder at det har potensiale og appellerer til unge søkere som ellers ikke ville søkt seg til et filosofiprogram. I etterkant av en ekstern evaluering som ble gjort i 2012, har Institutt for filosofi og førstesemesterstudier jobbet med å videreutvikle helheten i programmet. Dette har blant annet resultert i at det er etablert et skreddersydd fellesemne for programmet. Fakultetet mener flere slike emner er nødvendig for at programmet skal bli vellykket. Fakultetet påpeker også at en eventuell omarbeiding av programmet må skje i nært samarbeid og forståelse med Handelshøgskolen ved BFE-fak.

Med bakgrunn i det ovennevnte fattet styret ved HSL-fak følgende vedtak: "*Fakultetsstyret anbefaler at BA-programmet i politikk, økonomi og filosofi legges ned i sin nåværende form. Fakultetet og IFF tar initiativ til samtaler med BFE-fakultetet om utvikling av et nytt helhetlig program som er i samsvar med nye retningslinjer ved UiT.*"

Universitetsdirektørens vurdering

Politikk, økonomi og filosofi er et av flere tverrfaglige program som anbefales nedlagt eller omarbeidet i rapporten fra SUV. Felles utfordringer for disse programmene er høyt frafall, lav gjennomstrømming og at programmenes tverrfaglige profil ikke kommer tydelig frem i studiet. Politikk, økonomi og filosofi rekrutterer relativt godt, men det store frafallet tyder på at programmet ikke svarer til studentenes forventninger.

Saksframlegget for styret ved HSL-fak viser at problemstillingene er kjente, og ble påpekt i den eksterne evalueringen av programmet som ble gjort i 2012. Universitetsdirektøren hadde gjerne sett at arbeidet med å videreutvikle programmet med tanke på bedre sammenheng og tydeligere tverrfaglig profil var kommet lengre.

Universitetsdirektøren slutter seg til de vurderingene SUV har gjort og anbefaler at bachelorprogrammet i politikk, økonomi og filosofi legges ned. Som nevnt tidligere i denne saken mener universitetsdirektøren at det er nødvendig å utarbeide førende prinsipper og retningslinjer for tverrfaglige studieprogram. Eventuell utvikling av et nytt program som kombinerer fagområdene politikk, økonomi og filosofi kan vurderes når disse er på plass.

Matematikk og finans

SUV anbefaler at bachelor i matematikk og finans legges ned. Dette begrunnes med at programmet har hatt lave søker- og studenttall siden oppstarten i 2012, og at frafallet er svært høyt.

NT-fak har i sin høringsuttalelse gitt uttrykk for at de «kan leve med» forslaget om nedlegging av programmet i matematikk og finans. Fakultetet påpeker imidlertid at en eventuell nedlegging ikke vil føre til innsparinger eller økt handlingsrom for fagmiljøene. Dette fordi emnene programmet består av også inngår i andre program, og de vil derfor ikke bli lagt ned. Utover dette har NT-fak ikke kommentert nedlegging av matematikk og finans spesielt i sin tilbakemelding.

Universitetsdirektørens vurdering

Matematikk og finans er et av flere tverrfaglige program som anbefales nedlagt eller omarbeidet i rapporten fra SUV. Høyt frafall og lav gjennomstrømming er felles utfordringer for disse programmene, noe som trolig henger sammen med manglende sammenheng og integrasjon av fagene som utgjør programmene. Det vises for øvrig til omtale av de to foregående tverrfaglige programmene (språk og økonomi og politikk, økonomi og filosofi) og til forslaget om å utarbeide førende prinsipper og retningslinjer for tverrfaglige program.

Universitetsdirektøren slutter seg til vurderingene SUV har gjort og anbefaler at bachelorprogrammet i matematikk og finans legges ned.

Miljøledelse og forurensingsbiologi

SUV anbefaler at det relativt nyopprettede bachelorprogrammet i miljøledelse og forurensingsbiologi legges ned. Begrunnelsen for dette er at programmet har rekruttert så dårlig at det ikke har lyktes med å etablere et tilfredsstillende læringsmiljø og et stabilt studium.

BFE-fak har ikke avgitt høringsuttalelse på rapporten fra SUV, men opplyser i forbindelse med fastsetting av studieportefølje og opptaksrammer for studieåret 2017-2018 (2016/7952-19) om at de tar forslaget om nedlegging til etterretning.

Studentparlamentet uttrykker i sin høringsuttalelse bekymring for UiTs rolle som den tyngste aktøren innenfor polar- og nordområdeforskning, dersom programmet i miljøledelse og forurensingsbiologi legges ned. De fremhever at det ved en eventuell nedleggelse er viktig at fagområdet bevares, at satsingen videreføres på alternative måter og at fagmiljøet gis insentiver til dette.

Universitetsdirektørens vurdering

I rapporten fra SUV gjøres det kort rede for noen av problemstillingene som ble tatt opp i forbindelse med oppretting av miljøledelse og forurensingsbiologi som et eget studieprogram. Det var den gang ulike synspunkter på hvorvidt det var mest hensiktsmessig å opprette studietilbudet som et eget studieprogram eller som en studieretning innenfor det eksisterende bachelorprogrammet i biologi, klima og miljø. Basert på vurderingene som den gang ble gjort av BFE-fak og av universitetsstyret, vurderer universitetsdirektøren det slik at fagområdene miljøledelse og forurensingsbiologi i fremtiden kan ivaretas som en fagretning innenfor biologi, klima og miljø. Universitetsdirektøren anbefaler derfor at bachelorprogrammet i miljøledelse og forurensingsbiologi legges ned.

Arktiske anlegg

SUV har anbefalt at det relativt nyopprettede bachelorprogrammet i arktiske anlegg legges ned. Dette begrunnes hovedsakelig med at det tas opp få studenter og at svært mange faller fra. Eksempelvis er det kun én student igjen av de 11 som startet høsten 2014. Det har dessuten vist seg å være vanskelig å rekruttere fagansatte til programmet.

Programmet ble opprinnelig etablert som et samarbeid mellom UiT og tidligere HiN. Etter fusjonen mellom UiT og HiN, er ansvaret for programmet lagt til IVT-fak. Fakultetet viser i sin høringsuttalelse til at de i dag har både campusstudenter på arktiske anlegg, og nettstudenter på fakultetets byggstudium med UiT i Alta som studiested. Fakultetet mener denne situasjonen er uheldig fordi studietilbudene konkurrer om de samme studentene. De foreslår derfor at arktiske anlegg samordnes med, og gjøres om til en studieretning innenfor bachelorprogrammet i bygg – da vil fakultetet fortsatt tilby et treårig ingeniørstudium i bygg med studiested i Alta. IVT-fak har forventninger om at det reviderte studietilbudet skal fremstå som mer attraktivt, og rekruttere langt bedre enn programmet i arktiske anlegg har gjort så langt. Det vil dermed sikre at UiT utdanner kvalifiserte ingeniører til næringslivet i Finnmark, og regionen for øvrig. Samordningen vil også styrke fagmiljøet, og sikre mer effektiv utnyttelse av fag- og personalressurser.

Universitetsdirektørens vurdering

Universitetsdirektøren slutter seg til SUVs vurderinger og anbefaler at bachelorprogrammet i arktiske anlegg legges ned.

Videre er universitetsdirektøren svært positiv til at IVT-fak allerede har en klar plan for hvordan UiT fortsatt skal ivareta sitt ansvar for å utdanne ingeniører i og til Finnmark, og støtter forslaget om å samordne arktiske anlegg med bachelorprogrammet i bygg. Forslaget fremstår som et mer bærekraftig alternativ både med hensyn til rekrutteringsgrunnlag, studentenes læringsmiljø og fagmiljøet tilknyttet studietilbudet i Alta.

Universitetsdirektøren anbefaler at fakultetet bes om å oversende komplett søknad om oppretting av studieretningen i tråd med ordinære prosedyrer for dette (jf. Kvalitetssystemets del 5, kapittel 1). For å sikre at studieretningen kan tilbys allerede fra og med høsten 2017, anbefales det at søknaden behandles av rektor på fullmakt i god tid før søkingen til neste studieår åpner den 1. februar. Universitetsdirektøren vil orientere IVT-fak nærmere om hva søknaden skal inneholde og frist for oversending.

Drama og teater

SUV anbefaler at bachelorprogrammet i drama og teater legges ned. Dette begrunnes med at programmet sliter med rekrutteringen og har svært få studenter. SUV påpeker samtidig at fagområdet har stor relevans for andre utdanninger og har foreslått at fakultetet utreder hvordan det best kan ivaretas ved UiT. Det er planlagt en ekstern evaluering av programmet.

Det fremkommer av høringsuttalelsen fra Kunstfak at de anbefaler at opptaket til programmet fryses fram til den nevnte utredningen og den eksterne evalueringen er gjennomført, i stedet for at programmet legges ned nå. Fakultetet viser i den forbindelse til at programmet er det eneste i sitt slag nord for Trondheim og at det er et stort behov for instruktører til barne- og ungdomsteater i landsdelen. De viser også til Meld. St. 28 (2015-2016) *Fag – Fordypning – Forståelse – En fornyelse av Kunnskapsløftet*, og at Stortinget la betydelig vekt på de praktisk-estetiske fagenes plass i skolen i sin behandling av meldingen.

Universitetsdirektørens vurdering

UiT skal utdanne kvalifiserte lærere innenfor drama og andre praktisk-estetiske fag. Universitetsdirektøren vurderer det imidlertid ikke som avgjørende at bachelorprogrammet i drama og teater må opprettholdes for å lykkes med dette.

Studenttilfanget til programmet er så svakt at det nesten ikke har vært tatt opp nye studenter de siste årene. Programmet ble heller ikke lyst ut for opptak i 2013 eller i 2016. De få studentene som startet i 2015 ble overført til årsstudiet i drama og teater. Programmet har derfor ikke lyktes med å etablere et tilfredsstillende læringsmiljø og et stabilt studium.

Universitetsdirektøren slutter seg til SUVs vurderinger og er enig i at det ikke kan forsvares å opprettholde programmet. Universitetsdirektøren anbefaler derfor at bachelorprogrammet i drama og teater legges ned. Det anbefales videre at Kunstfak gis ansvar for å vurdere hvordan fagområdet kan ivaretas både innenfor UiTs lærerutdanninger og gjennom andre studietilbud. Hvorvidt det er hensiktsmessig å gjennomføre den planlagte eksterne evalueringen, eller om en slik vurdering kan innrettes på andre måter, er opp til fakultetet å avgjøre. Universitetsdirektøren vurderer det imidlertid som viktig at HSL-fak v/ILP og eventuelle andre relaterte fagmiljøer ved UiT involveres.

Northern Studies

SUV har anbefalt at opptaket til BA-programmet i Northern Studies utsettes i påvente av gjennomføring av en ekstern faglig evaluering. SUV begrunner anbefalingen med at det tidligere er blitt stilt spørsmål ved om programmet tilfredsstiller NOKUTs krav til akkreditering av studietilbud.

I høringsuttalelsen fra IRS-fak viser de til at BA-programmet i Northern Studies er strategisk viktig for UiT, og at det i dag er en vesentlig del av universitetets samarbeid med Russland. De viser til at en utsettelse av opptaket vil kunne få uheldige konsekvenser for det gode samarbeidet de i dag har med blant annet Murmansk arktiske statlige universitet. IRS-fak viser også til at studiet i dag allerede er utlyst for internasjonale søkere, med søknadsfrist 1. desember. Ifølge IRS-fak vil en utsettelse av opptaket medføre et betydelig merarbeid for institusjonen, og trolig ha konsekvenser i form av oppfølging av eventuelle klager fra søkere.

Universitetsdirektørens vurdering

Universitetsdirektøren er i likhet med SUV bekymret for flere aspekter ved BA-programmet i Northern Studies. Etter universitetsdirektørens vurdering vil det være problematisk å utlyse et studietilbud som det er tvil om dekker NOKUT-kravene. Universitetsdirektøren vil derfor støtte anbefalingen til SUV om at det gjennomføres en ekstern faglig evaluering, og at opptaket for 2017 fryses. Universitetsdirektøren vil sørge for at søkere til BA-programmet i Northern Studies vil bli orientert om et eventuelt frys i opptaket i forkant av søknadsfristen. Søkere vil få mulighet til å søke opptak til andre engelskspråklige studieprogram. Etter universitetsdirektørens vurdering

vil det å trekke studiet i forkant av søknadsfristen ikke medføre noe betydelig merarbeid. UiT har også anledning til å trekke utlyste studier så lenge dette skjer i god tid før opptaket ferdigstilles.

Cultural and Creative Entrepreneurship

SUV har i sin rapport anbefalt at bachelorprogrammet i Cultural and Creative Entrepreneurship legges ned. Anbefalingen ble gitt med bakgrunn i IRS-faks egne vurderinger av programmet og forslag om nedleggelse, jamfør redegjørelse for dette i rapporten.

Universitetsdirektøren har ingen ytterligere kommentarer og anbefaler at bachelorprogrammet i Cultural and Creative Entrepreneurship legges ned.

Avsluttende vurderinger

Det er en del av UiTs samfunnsoppdrag å sikre at studietilbudene er av høy kvalitet og at de til enhver tid er i samsvar med gjeldende krav og bestemmelser, og ikke minst at de er relevante for arbeids- og næringslivet. Denne gjennomgangen av studieporteføljen, og tilsvarende arbeid som har vært gjort tidligere, viser at det er behov for jevnlig oppfølging og utvikling av UiTs samlede studieportefølje. Nye og skjerpede krav til kvalitetssikring og kvalitetsutvikling av studietilbudene tilsier også at en slik form for oppfølging er nødvendig. I NOKUTs forslag til ny studietilsynsforskrift tydeliggjøres kravene om at studietilbudene ikke bare skal akkrediteres når de opprettes, men at det også er nødvendig at de re-akkrediteres jevnlig. Store institusjoner anbefales å opprette ordning med en instans ved institusjonen som skal fungere som et lokalt NOKUT (LOKUT), noe flere institusjoner allerede praktiserer. Universitetsdirektøren anbefaler at det opprettes et slikt organ ved UiT og foreslår at universitetsdirektøren får i oppdrag å foreslå hvordan dette skal innrettes.

Som nevnt innledningsvis har denne gjennomgangen av porteføljen tydeliggjort behovet for profesjonalisert og tydelig utdanningsledelse. Det å finne fram til gode modeller for studieprogramledelse er blant UiTs prioriterte satsningsområder for å skape fremragende utdannings- og undervisningskvalitet. Temaet har stor oppmerksomhet i sektoren og KD har i flere sammenhenger pekt på behovet for sterkere studieprogramledelse. I NOKUTs forslag til ny studietilsynsforskrift fremheves dette blant annet ved at det stilles krav om at ethvert studieprogram skal ha en tydelig ledelse. Programledelsen skal ha et definert ansvar for kvalitetssikring og kvalitetsutvikling av studieprogrammet.

UiT har i dag ulike og sammensatte modeller for studieprogramledelse. Undersøkelser UB v/Result har gjort av de etablerte praksisene ved UiT (styresak S 9/16) indikerer at ledelse av studieprogrammene bør understøttes bedre, og at det er nødvendig å finne fram til modeller som legger bedre til rette for det kontinuerlige kvalitetsarbeidet som må gjøres i studieprogrammene. UB v/Result vil i løpet av 2017 levere en nærmere analyse av status og forslag til hvilke modeller for studieprogramledelse UiT bør ha. Universitetsdirektøren anbefaler at det i den forbindelse også etableres et program for studieprogramledelse.

Dette har vært en krevende prosess for fakultetene og fagmiljøene, og universitetsdirektøren ønsker avslutningsvis å trekke fram at det i prosessen er fremkommet mange konstruktive og fremsynte bidrag. Samlet sett mener universitetsdirektøren at UiT fortsatt er et klassisk breddeuniversitet selv om noen studietilbud legges ned. UiT må ta et nasjonal perspektiv når sektoren utfordres på arbeidsdeling (A-en i SAKS). Universitetsdirektøren anbefaler videre at saken videreføres som planlagt. Det vil si at strategisk utdanningsutvalg behandler del 2 av porteføljen i tråd med de føringer som er gitt. Langsiktige personal og budsjettmessige

konsekvenser av saken vil universitetsdirektøren komme tilbake til når del 2 av gjennomgangen er gjennomført.

Lasse Lønnum
universitetsdirektør

Heidi Adolfsen
studiedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksbehandler: Øyvind H. Mikalsen, Hege Svendsen, Julia Holte Sempler

Vedlegg: Alle høringsinnspill er tilgjengelig på www.uit.no/studieportefolje